

A בס"ד
Intro

Today we will Be"H learn ט"ז of קידושין דף טז. Some of the topics we will learn about include:

עבד עברי נקנה בשטר

A Jewish slave can be acquired with a document. This may be learned from a שטר קידושין, depending on whether שטר אמה עבריה

אדון כותבו

The form of the document follows that of Kiddushin, and is written by the master; or

אב כותבו

It is written by her father.

קונה עצמו

The various ways a עבד עברי acquires himself when leaving his master's domain, including

שנים, upon completing his six-year term;

יובל, if his term is interrupted by the Yovel year;

גרעון כסף, he redeems himself by calculating the value of the remaining years and paying the balance.

When leaving before completing his term, he may use

כסף, money, or כסף, any item of value; or

שטר, an emancipation document.

The use of such a document demonstrates

עבד עברי גופו קנוי

A Jewish slave is owned by his master, and his master cannot free him simply by waiving his service.

אמה עבריה

The additional ways that a Jewish maidservant goes free, including:

סימנין, when she shows signs of maturity, and becomes a נערה;

מיתת אדון, upon her master's death; and possibly

ריש לקיש אב, upon her father's death, according to ריש לקיש אב.

סימנין

The signs of maturity that mark a woman becoming a נערה, an adult; and the Gemara discusses at what age are the appearance of these signs indicative of adulthood.

הענקה

A Jewish slave receives gifts upon his parting. Possible exceptions include

בורח, a runaway, and

יוצא בגרעון כסף, when he redeems himself.

בורח

A runaway slave needs to complete his sentence.

The Gemara discusses

חלה

If the time he was ill counts towards his term.

A

עבד עברי נקנה בשטר

שטר אמה עבריה

**אב
כותבו**

**אדון
כותבו**

קונה עצמו

גרעון כסף

יובל

שנים

כסף

שטר

עבד עברי גופו קנוי

אמה עבריה

סימנין

מיתת אב

מיתת אדון

הענקה

חלה

בורח

1 בס"ד
So let's review...

The Mishnah on ד"ד said
עבד עברי נקנה בכסף ובשטר
A Jewish slave can be acquired by means of money or a document. שטר was explained there, and the Gemara here cites two sources for שטר:

1.
The Pasuk says
לו אם אחרת יקח לו
This refers to a master who performed יעוד - he married his Jewish maidservant - and then married another woman;
הקשה הכתוב לאחרת מה אחרת
מקניא בשטר
אף אמה העבריה
מקניא בשטר
The Pasuk compares the purchase of a אמה עבריה to אשה קידושי, indicating that both can be acquired with a שטר.

However, we can derive this Halachah from שטר קידושין only according to the opinion that שטר אמה העבריה אדון כותבו

As Rashi explains that the master, the קונה, writes in the document לי בתך קנויה, your daughter is acquired by me, which is similar to a The husband, the קונה, writes לי בתך מקודשת

However, we cannot derive this Halachah from Kiddushin according to the opinion שטר אמה עבריה אב כותבו

The father, the מוכר, writes in the document לך בתי קנויה, my daughter is acquired by you, which is clearly not similar to Kiddushin?

2 The Gemara therefore offers a second source:

2.
The Pasuk says
לא תצא כצאת העבדים
לא תצא כצאת העבדים
An אמה עבריה does not go free in the same way as a non-Jewish slave, namely אברים, if the master damages certain of her limbs. We infer from the extra word כצאת:
אבל נקנית היא כקנין עבדים ומאי ניהו שטר
She CAN be purchased the same way as non-Jewish slaves, namely with a שטר.

On the other hand, the Pasuk says
והתנזחלתם אותם לבניכם אחרים
אותם בחזקה ולא אחר בחזקה
explicitly excluding Jewish slaves from being acquired through חזקה.

1

עבד עברי נקנה בכסף ובשטר

אם אחרת יקח לו

הקשה הכתוב לאחרת

מה אחרת ← א ← **מקניא בשטר**
קידושי אלה

אמה העבריה ← א ← **מקניא בשטר**

This is only according to the opinion that...

שטר אמה העבריה אדון כותבו → **שטר קידושין** הבעל כותב
יתב מקודשת לי → יתב קנויה לי

But not according to the opinion that...

שטר אמה עבריה אב כותבו → **שטר קידושין** הבעל כותב
יתב מקודשת לי → יתב קנויה לי

2

לא תצא כצאת העבדים

בראשי אברים אכל נקנית היא כקנין עבדים ומאי ניהו שטר

On the other hand, the Pasuk says

והתנזחלתם אותם לבניכם אחרים

אותם בחזקה ולא אחר בחזקה
Explicitly excluding Jewish slaves from being acquired through חזקה

3 The Gemara explains
מסתברא
שכן מוציאה בבת ישראל
It's reasonable to assume that the inclusionary Pasuk refers to שטר, while the exclusion refers to חזקה, since a שטר is also used in the context of marriage, namely a בט

3

The Gemara explains
מסתברא
שכן מוציאה בבת ישראל
It's reasonable to assume that the inclusionary Pasuk refers to שטר while the exclusion refers to חזקה, since a שטר is also used in the context of marriage, namely a בט

4 The Mishnah on דף ל"ד continues:
וקונה את עצמו
בשנים וביובל ובגרעון כסף

4

משנה

וקונה את עצמו
בשנים וביובל ובגרעון כסף

And the Gemara explains;
בשנים
A א עבד עברי acquires himself and returns to his own jurisdiction after serving six years, as the Pasuk says שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי
In the seventh year he goes free.

בשנים

A א עבד עברי acquires himself and returns to his own jurisdiction after serving six years
As the Pasuk says
שש שנים יעבד
ובשביעית יצא לחפשי

5 וביובל
He also goes free if the Yovel year interrupts his six-year term, as the Pasuk says עד שנת היובל יעבד עמך
He only serves until Yovel.

5

וביובל

He also goes free if the Yovel year interrupts his six-year term
As the Pasuk says
עד שנת היובל יעבד עמך

6 ובגרעון כסף
He also has the right to redeem himself, as the Pasuk says
והפדה
מלמד שמגרע פדיונה ויוצאה
He deducts the value of the time already served, and pays the balance.

6
ובגרעון כסף
He also has the right to redeem himself
As the Pasuk says
והפדה
מלמד שמגרע פדיונה
ויוצאה

7 The Gemara cites a similar ברייתא:
וקונה את עצמו
בכסף ובשוה כסף
A Jewish slave can acquire himself with money, or any object of value, as the Pasuk says
לפיהן ישיב גאולתו מכסף מקנתו
ישיב גאולתו
לרבות שוה כסף בכסף

7
The Gemara cites a similar ברייתא:
וקונה את עצמו
בכסף ובשוה כסף
as the Pasuk says
לפיהן ישיב גאולתו מכסף מקנתו
ישיב גאולתו
לרבות שוה כסף בכסף
ובשטר
He can also acquire himself with a שטר שיחרור

The ברייתא concludes
ובשטר
He can also acquire himself with a document; which refers to a שטר שיחרור, an emancipation document.

8 The Gemara explains that he requires a transaction through כסף או שטר, because the Braisa holds עבד עברי גופו קנוי. However, if we hold עבד עברי אין גופו קנוי As Rashi explains חוב ממון עבודה שש שנים יש עליו A Jewish slave merely has a financial obligation to work for six years, but his master does NOT own a part of him; if so, לימא ליה באפי תרי זיל באפי בי דינא זיל He could simply release him from this obligation in front of witnesses or before the court, and he should not require an emancipation document? Clearly, the ברייתא holds עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול A master DOES own his slave, and therefore cannot simply forgive his financial obligation, but must actually emancipate him.

=====

8

The Gemara explains that he requires כסף או שטר because the Braisa holds

עבד עברי גופו קנוי

However, if we hold

עבד עברי אין גופו קנוי

חוב ממון עבודה שש שנים יש עליו
לימא ליה באפי תרי – זיל באפי בי דינא – זיל?

Clearly, the ברייתא holds

עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול

9 The Mishnah continues יתירה עליו אמה העבריה שקונה את עצמה בסימנין A Jewish maidservant goes free in the same manner as a Jewish slave; and additionally, she goes free upon showing signs of maturity and becoming a נערה, an adult.

The Gemara discusses another possibility: אמר ריש לקיש אמה העבריה קונה את עצמה במיתת האב מרשות אדון מק"ו ר"ל says that she goes free from her master's domain if her father dies; and offers the following reasoning: מה סימנין שאין מוציאים מרשות אב מוציאים מרשות אדון מיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון If סימנין, which do not release her from her father's domain, release her from her master's domain; it follows that מיתה, which does release her אב מרשות, certainly releases her אדון מרשות.

9

משנה:

יתירה עליו אמה העבריה שקונה את עצמה בסימנין

She goes free upon showing signs of maturity and becoming a נערה, an adult.

אמר ריש לקיש

אמה העבריה קונה את עצמה במיתת האב מרשות אדון

מה סימנין שאין מוציאים מרשות אב מוציאים מרשות אדון

מקל וחומר מיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון

10 However, the Mishnah did not list this case because דבר שיש לו קצבה קתני
 דבר שאין לו קצבה לא קתני
 We only listed matters that occur at a fixed time, but her father's death can happen at any time.
 Although סימנין, as well, אין להם קצבה למעלה
 Do not have a fixed time, because every girl shows signs of maturity at a different age; however, יש להם קצבה למטה
 She only becomes a נערה at twelve years of age IF the signs appeared AFTER a certain point of time, for example בן ט' שנים
 שהביא ב' שערות שומא
 Hair that appears before nine years of age is a mere growth, not a sign of maturity;
 Therefore, סימנין ARE bound to a specific period of time.

10 However, the Mishnah did not list this case because

<p>דבר שאין לו קצבה לא קתני</p> <p><i>Her father's death can happen at any time</i></p>	<p>דבר שיש לו קצבה קתני</p> <p><i>Matters that occur at a fixed time</i></p>
--	---

Although סימנין, as well, אין להם קצבה למעלה because every girl shows signs of maturity at a different age; however, יש להם קצבה למטה

Therefore, סימנין are bound to a specific period of time.

11 The Gemara challenges ריש לקיש from the following ברייתא:
 ואלו מעניקים להם
 The following slaves receive parting gifts:
 The Pesukim regarding הענקה read as follows:
 כי ימכר לך אֶחֶיד הָעֶבְרִי או הָעֶבְרִיָּה וְעִבְדְּךָ שֶׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית תִּשְׁלַחְנוּ חֲפְשֵׁי מַעֲמָךְ וְכִי תִשְׁלַחְנוּ מַעֲמָךְ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם: 'הענק תעניק לו וגו'
 Therefore, היוצא בשנים
 A slave who completes his six-year term receives the gifts, as explicitly stated in the Pasuk.
 Additionally, the twice repeated word תשלחנו teaches to include those who leave ביובל
 במיתת האדון ואמה העבריה בסימנים
 those who leave during Yovel, upon their master's death, and a maidservant who shows signs of נערות.
 Now, האיכא מיתת אדון
 This ברייתא does list the master's death, even though אין קצבה, לו קצבה, it does not occur at a set time. If so, ניתי נמי מיתת אב
 We should also list her father's death?

11

? **ואלו מעניקים להם**

The following slaves receive parting gifts:

כי ימכר לך אֶחֶיד הָעֶבְרִי או הָעֶבְרִיָּה וְעִבְדְּךָ שֶׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית תִּשְׁלַחְנוּ חֲפְשֵׁי מַעֲמָךְ וְכִי תִשְׁלַחְנוּ מַעֲמָךְ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם: הַעֲנֵק תַּעֲנִיק לוֹ וְגו'

? **היוצא בשנים**
? **מיתת האדון**
? **מיתת אב**

A slave who completes his six-year term receives gifts
מיתת האדון ואמה העבריה בסימנים also receive gifts

האיכא מיתת אדון

The ברייתא does list the master's death, even though אין קצבה, לו קצבה, it does not occur at a set time. If so, ניתי נמי מיתת אב

ניתי נמי מיתת אב

We should also list her father's death?

12 The Gemara concludes תיובתא תיובתא ריש לקיש is indeed refuted, and a maidservant does NOT go free when her father dies, because ק"ו פריכא היא It is a faulty comparison: מה לסימנין שנשתנה הגוף תאמר במיתת אב שכן לא נשתנה הגוף מה לסימנין are a physical change in the אמה, and therefore cause her to go free. However, her father's death, which is an incidental occurrence, does not set her free.

12

תיובתא
ריש לקיש is indeed refuted
A maidservant does not go free when her father dies

אמר ריש לקיש

אמה העבריה קונה את עצמה
במיתת האב מרשות אדון

מה לסימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון

מקל וחומר מיתה שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון

קל וחומר היא פריכא

מה לסימנין שנשתנה הגוף **תאמר במיתת אב שכן לא נשתנה הגוף**

13 The Gemara cites the conclusion of the ברייתא regarding הענקה: אבל בורח ויוצא בגרעון כסף אין מעניקים לו A slave who runs away or redeems himself does not receive parting gifts, because the Pasuk says וכי תשלחנו חפשי מעמך The term מעמך, from you, indicates מי ששילוחו מעמך when the master sends him off; However, בורח ויוצא בגרעון כסף A runaway slave, or one who redeems himself of his own initiative, does not receive parting gifts, because אין שילוחו מעמך He was not sent off by his master.

13

אבל בורח, ויוצא בגרעון כסף אין מעניקים לו
A slave who runs away or redeems himself does not receive parting gifts

וכי תשלחנו חפשי מעמך

מי ששילוחו מעמך when the master sends him off

בורח ויוצא בגרעון כסף אין שילוחו מעמך He was not sent off by his master.

Although

בורח חייב להשלים
A runaway slave must complete his term,
בורח ופגע בו יובל
A runaway slave whose term was interrupted by Yovel does not receive parting gifts.

14 However, רבי מאיר אומר בורח אין מעניקים לו ויוצא בגרעון כסף מעניקים לו
 A slave who redeems himself DOES receive gifts, because it is considered מעמך שילוחו, as Rashi explains, שיהא מקבל גרעון ומשלחו
 The master accepts the payment and then sends him off.

A third opinion: רבי שמעון אומר ד' מעניקין להם
 There are four scenarios where he receives parting gifts:

שנים יובל
 יובל של רציעה
 אמה העבריה בסימנין
 Completion of the six-year term; Yovel for an ordinary slave; Yovel for a נרצע; and signs of נערות; according to רבי שמעון, one leaving upon האדון does not receive הענקה.

However, ג' באיש וג' באשה ואי אתה יכול לומר ד' באחד מהן לפי שאין סימנין באיש ורציעה באשה
 Only three of them are applicable to either a slave or a maidservant, because a woman cannot be a נרצע, and a man does not go out with סימנין.

14

<p>רבי למעון אומר</p> <p>ארבעה מעניקין להם</p> <p><i>There are four scenarios where he receives gifts:</i></p> <p>שנים – יובל</p> <p>יובל של רציעה</p> <p>אמה העבריה</p> <p>בסימנין</p>	<p>רבי מאיר אומר</p> <p>בורח אין מעניקים לו</p> <p>ויוצא בגרעון כסף מעניקים לו</p> <p><i>A slave who redeems himself does receive gifts, because it is considered מעמך שילוחו,</i> <i>as Rashi explains,</i> שיהא מקבל גרעון ומשלחו</p> <p><i>According to רבי למעון, one leaving upon האדון does not receive הענקה.</i></p>
--	---

ג' באיש וג' באשה
ואי אתה יכול לומר ד' באחד מהן
לפי שאין סימנין באיש ורציעה באשה

<p>אמה עבריה</p> <p>שנים</p> <p>יובל</p> <p>יובל של רציעה</p> <p>בסימנין</p>	<p>עבד עברי</p> <p>שנים</p> <p>יובל</p> <p>יובל של רציעה</p> <p>בסימנין</p>
---	--

15 The Gemara qualifies its earlier ruling regarding בורח, a runaway slave: חלה שלש ועבד שלש אינו חייב להשלים
 If the slave was ill and unable to work for up to half his term, he does not need to make up the time he did not serve. However, 'חלה ד' נעשה כמי שחלה כל שש וחייב להשלים
 If he was sick for more than half his term, he must complete the six years.
 However, בעושה מעשה מחט
 If he was engaged in light housework, this time is counted towards his term.

15

The Gemara qualifies its earlier ruling regarding a בורח, a runaway slave:

<p>חלה ארבעה</p> <p>נעשה כמי שחלה כל שש</p> <p>וחייב להשלים</p>	<p>חלה שלש</p> <p>ועבד שלש</p> <p>אינו חייב להשלים</p>
--	---

However,
בעושה מעשה מחט
If he was engaged in light housework this time is counted towards his term.